

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
MEDICAL UNIVERSITY OF WARSAW

DZIEKAN
WYDZIAŁU NAUK O ZDROWIU

prof. dr hab. n. med. Mariusz Gujski
Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu
Warszawski Uniwersytet Medyczny

Warszawa, 30.03.2023 r.

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr **Stefanii Antonowicz** pt. *„Ocena trendów zachorowalności i umieralności na wybrane nowotwory złośliwe przewodu pokarmowego w Polsce w latach 1999-2017”*.

Promotor: dr hab. n. med. Jarosław Daniluk

Promotor pomocniczy: dr n. med. Dominik Maślach

Nowotwory złośliwe stanowią aktualnie jeden z największych problemów zdrowotnych ludności świata. Rosnąca liczba zachorowań oraz zgonów z powodu nowotworów złośliwych w Polsce jest podyktowana m.in. wysoką ekspozycją na czynniki rakotwórcze, zmianami stylu życia oraz dostępem do profilaktyki nowotworów. Efektywność dostępnych obecnie programów profilaktyki chorób nowotworowych jest ograniczona. Prowadzenie racjonalnej polityki zdrowotnej wymaga posiadania aktualnej wiedzy o stanie zdrowia populacji. Monitorowanie zachodzących zjawisk zdrowotnych powinno być kluczowe w identyfikowaniu obszarów priorytetowych dla zdrowia publicznego. Z uwagi na zmiany stylu życia mieszkańców Polski, wynikające z rozwoju społeczno-ekonomicznego, obejmujące m.in. zmiany wzorców żywieniowych, a także zachowania związane z konsumpcją alkoholu i wyrobów tytoniowych, nowotwory złośliwe przewodu pokarmowego stanowią problem zdrowia publicznego. W rozprawie doktorskiej mgr Stefania Antonowicz przedstawia zatem istotny problem zdrowotny ludności Polski, jakim jest obciążenie nowotworami złośliwymi przewodu pokarmowego.

Nowotwory przewodu pokarmowego są jednymi z najczęściej diagnozowanych nowotworów złośliwych. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia oraz Międzynarodowej Agencji Badań nad Rakiem, w 2020 r. na świecie zdiagnozowano 1,9 mln nowych zachorowań na raka jelita grubego oraz 1,1 mln nowych zachorowań na raka żołądka. Ponadto, odnotowano ponad 900 tys. zgonów z powodu raka jelita grubego oraz około 770 tys. zgonów z powodu raka żołądka. Obecnie dostępne metody diagnostyczne pozwalają na wykrycie nowotworu złośliwego przewodu pokarmowego na wczesnym etapie choroby. Niemniej jednak, liczba aktywnie prowadzonych programów przesiewowych nowotworów przewodu pokarmowego w Polsce jest istotnie ograniczona. Ponadto, niski poziom świadomości społecznej na temat nowotworów przewodu pokarmowego, w tym objawów i metod leczenia sprawiają, że istotny odsetek mieszkańców Polski nie korzysta z dostępnych metod profilaktyki. Identyfikacja populacji o najwyższym poziomie obciążenia nowotworami

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
MEDICAL UNIVERSITY OF WARSAW

DZIEKAN
WYDZIAŁU NAUK O ZDROWIU

złośliwymi przewodu pokarmowego może stanowić podstawę do prowadzenia działań profilaktycznych skierowanych do grup wysokiego ryzyka.

Przedstawiona do oceny praca (w formie monografii) ma typowy dla rozprawy doktorskiej układ. Praca liczy łącznie 109 stron komputerowego maszynopisu. Rozprawa zawiera 44 ryciny i 30 tabel, które ilustrują i dopełniają omawiane tematy oraz uzyskane wyniki. Piśmiennictwo składa się z 96 aktualnych i starannie dobranych pozycji. Praca obejmuje sześć rozdziałów: wstęp; założenia i cel pracy; materiał i metodyka badania; wyniki; dyskusja; i wnioski. Proporcje objętościowe poszczególnych rozdziałów są odpowiednie. Rozprawa doktorska zawiera również streszczenie w języku polskim i języku angielskim, wykaz piśmiennictwa uszeregowany w kolejności cytowań w tekście, wykaz stosowanych skrótów, oraz spis rycin i tabel. Praca została przygotowana w sposób staranny. Język pracy jest zgodny z nomenklaturą stosowaną w epidemiologii.

Tytuł pracy został sformułowany poprawnie i jest zgodny z jej treścią oraz celem pracy.

Wstęp, który zajmuje 12 stron, został podzielony na 3 podrozdziały, w których szczegółowo omówiono trzy główne nowotwory złośliwe przewodu pokarmowego: raka jelita grubego, raka żołądka i raka trzustki. Doktorantka w sposób przystępny nakreśliła podstawowe informacje z zakresu epidemiologii nowotworów złośliwych oraz omówiła wybrane do badania jednostki chorobowe pod względem ich klasyfikacji, diagnostyki oraz leczenia. Doktorantka omówiła również najważniejsze czynniki ryzyka opisywanych nowotworów złośliwych.

Z uwagi na wysoki potencjał praktycznego wdrożenia wyników uzyskanych przez Doktorantkę, rozdział poświęcony profilaktyce chorób nowotworowych przewodu pokarmowego mógłby zawierać bardziej obszerny opis aktualnych działań profilaktycznych dotyczących nowotworów złośliwych przewodu pokarmowego realizowanych w Polsce wraz ze wskazaniem dobrych praktyk z zagranicy.

Doktorantka w sposób wystarczający przedstawiła założenia pracy, które uzasadniają podjęcie tego tematu badawczego. Cele pracy zostały zwięźle przedstawione w trzech punktach, dotyczą analizy obciążenia nowotworami złośliwymi przewodu pokarmowego ludności Polski w podziale na grupy wieku oraz płeć. Cele pracy wskazują również, które spośród nowotworów złośliwych przewodu pokarmowego Doktorantka poddała szczegółowej analizie. Postawione cele są adekwatne do podjętej tematyki i prawidłowo sformułowane.

Praca doktorska ma charakter typowej analizy epidemiologicznej, bazującej na wtórnej analizie danych gromadzonych w ramach statystyki publicznej. Do realizacji założonych celów Doktorantka wykorzystwała dane opublikowane przez Krajowy Rejestr Nowotworów oraz informacje pochodzące z bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego. Wykorzystane dane posiadają charakter ogólnodostępny, nie wymagają uzyskania pisemnej zgody na ich wykorzystywanie. Dobór źródła danych jest prawidłowy i zgodny z powszechnie stosowaną metodologią w tego typu analizach epidemiologicznych. Należy zauważyć, że Doktorantka w sposób precyzyjny i szczegółowy opisuje

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
MEDICAL UNIVERSITY OF WARSAW

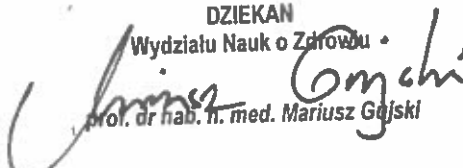
DZIEKAN
WYDZIAŁU NAUK O ZDROWIU

wnioski (zwłaszcza ten dotyczący potrzeb poprawy kompletności oraz jakości danych klinicznych gromadzonych w ramach Krajowego Rejestru Nowotworów) znajdują praktyczne zastosowanie.

Podsumowując: przedstawioną do oceny rozprawę doktorską mgr Stefanii Antonowicz oceniam bardzo pozytywnie. Zaplanowane i zrealizowane przez Doktorantkę badanie dotyczy niezmiernie istotnego problemu zdrowotnego ludności Polski i rzuca nowe światło na temat kierunków w planowaniu zadań profilaktyki zdrowotnej w obszarze nowotworów złośliwych przewodu pokarmowego. Zwraca również uwagę staranność edytorska pracy, co sprawia, że praca jest bardzo czytelna.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Stefanii Antonowicz pt. „Ocena trendów zachorowalności i umieralności na wybrane nowotwory złośliwe przewodu pokarmowego w Polsce w latach 1999-2017” stanowi oryginalne dokonanie Doktorantki i spełnia wszystkie warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) oraz art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1669 z późn.zm). W związku z powyższym, mam zaszczyt przedstawić Wysokiemu Senatowi Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku wniosek o dopuszczenie mgr Stefanii Antonowicz do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

DZIEKAN
Wydziału Nauk o Zdrowiu

prof. dr hab. n. med. Mariusz Gujski

WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
MEDICAL UNIVERSITY OF WARSAW

DZIEKAN
WYDZIAŁU NAUK O ZDROWIU

wykorzystane wskaźniki epidemiologiczne, co wskazuje na dojrzałość warsztatu badawczego prezentowanego przez Doktorantkę.

Najbardziej rozbudowaną część pracy stanowi rozdział poświęcony wynikom pracy, obejmujący 50 stron komputerowego maszynopisu. Wyniki badań Doktorantka przedstawiła w sposób usystematyzowany w oparciu o 3 podrozdziały, o podobnym układzie. Każdy z podrozdziałów omawiał sytuację zdrowotną ludności w odniesieniu do innego nowotworu złośliwego przewodu pokarmowego, tj. rak jelita grubego, żołądka i trzustki. W każdym z podrozdziałów Doktorantka przedstawiła informację dotyczące liczby zachorowań i zgonów z powodu wybranych nowotworów złośliwych. Dane te zostały opracowane przy zastosowaniu typowych mierników epidemiologicznych: surowego, specyficznego oraz standaryzowanego według wieku współczynnika zachorowalności i umieralności w latach 1999-2017. Doktorantka przeprowadziła również analizę trendów czasowych wspomnianych współczynników dla grupy mężczyzn i kobiet.

Należy podkreślić, że zakres analiz przeprowadzonych przez Doktorantkę jest rozległy i bazuje na szeregu różnych narzędzi epidemiologicznych. Oprócz przedstawienia podstawowych wskaźników epidemiologicznych, Doktorantka porównała trendy obliczonych współczynników w grupach wieku oraz przeprowadziła analizę porównawczą poziomu obciążenia wybranymi nowotworami złośliwymi przewodu pokarmowego pomiędzy mężczyznami a kobietami. Zwraca również uwagę rozszerzenie przez Doktorantkę badania w celu szczegółowej oceny obciążenia nowotworem złośliwym jelita grubego w grupie wieku 35-49 lat, którego wyniki mogą stworzyć nowy kierunek postępowania przy planowaniu i realizacji badań profilaktycznych dotyczących nowotworów przewodu pokarmowego.

Wszystkie wyniki zostały zebrane i przedstawione w formie czytelnych i przejrzystych tabel, które zostały precyzyjnie opisane. Opracowane wyniki wskazują na umiejętności Doktorantki w projektowaniu oraz realizowaniu badań naukowych.

Dyskusja przeprowadzona została starannie i stanowi wyczerpujące omówienie uzyskanych wyników. Przeprowadzona jest w sposób logiczny i poprawny, odwołuje się do adekwatnie dobranego piśmiennictwa. W dyskusji Doktorantka przedstawiła liczne odniesienia zarówno do międzynarodowych i krajowych prac dotyczących epidemiologii nowotworów złośliwych przewodu pokarmowego. Zwraca uwagę biegłość z jaką porusza się Doktorantka w analizowanym przez siebie temacie. Doktorantka nie tylko podsumowała uzyskane przez siebie wyniki, ale dokonała też ich interpretacji i porównania do licznych danych literaturowych. Co ważne, Doktorantka jest świadoma ograniczeń przeprowadzonego badania oraz potrafi wskazać aspekty, w których badanie warto rozszerzyć, co zostało szczegółowo przedstawione w ostatniej części dyskusji.

Na podstawie przeprowadzonych analiz epidemiologicznych, Doktorantka sformułowała cztery wnioski, które w pełni odpowiadają celom pracy doktorskiej. Sformułowane przez Doktorantkę